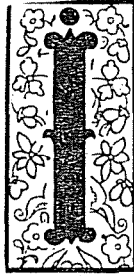


Psikoloji

Dinî Mefkûrenin kıymet ve kudsiyeti

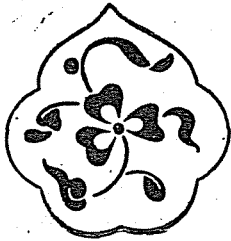
Av. Süleyman AKYAZI



çtimalî hayat bir takım kıymetlerin bulunduğu ve birleştiği yerde kendini daha iyi ve kavi hissettirir. Bu kuvvet ve âhenk en ziyâde kendini dinî mefkûrede belli eder. İnsanların en ziyâde bağlandıkları şey dinleridir. Bu mefkûreyi taşıyanların zamanı ve sırası gelince ne yararlıklar ve harikalar gösterdikleri geçen asırlarda binlerce misalleri ile sabittir. Mukaddes gaye uğrunda çok kere kendilerinden geçerek hayatlarını feda ettikleri ve gayelerine eriştikleri emsaliyle sabittir. Dinî kıymet bütün mânevi

kıymetleri nefsinde topladığı için ahlâkî kıymetin de üstündedir. Fakat dinî kıymetin ahlâkî kıymetten üstün olması ahlâkî kıymet ve şerefine noksanlık getirmez, aksine olarak dinin en çok kuvvet verdiği şey ahlâktır. Peygamberimiz (S.A.V.): «Ben, güzel ahlâkî tamamlamak için Cenab-ı Hak tarafından gönderildim.» buyuruyor. Ancak her ikisinin kıyaslandığı takdirde üstünlüğün din tarafında kaldığı anlaşılır. Nitekim din kahramanı, ahlâk kahramanına ne yapıyorsunuz diye sormuş? Ahlâk kahramanı: «Bulursak şükrederiz. Bulmazsak sabrederiz.» Bu söze karşı din kahramanı şu cevabı vermiş: «Bu sizin yaptığınızı Horasan köpekleri de yapar. Biz ise bulmazsak şükrederiz. Bulursak infak ederiz.» İşte misal dinî mefkûrenin ahlâkî mefkûreden üstün olduğunu ispat etmektedir. Buna diğer bir misal, Şah-ı Nakşibendiye müritleri sormuşlar: «Sair şeyhler müritlerine keramet gösterirler. Sen bize hiç kerâmet göstermiyorsun.» Şah-ı Nakşi buyurmuş ki: «Kerametten ne çıkar? Mu'cize kerametten üstündür. Mu'cizenin en büyüğü Hazret-i İsa'dan sadır olmuştur. Fakat dikkat ediniz. O ölmüş cesetleri diriltiyordu. Ben ise ölmüş ruhları diriltiyorum.» diyor. Bu tasavvufî beyanları erbabı anlar. Hallini onlara bırakalım. Bütün hayatlarında kuvvetli bir irade ve seciye gösteren insanlar çocukluklarında dinî terbiye almış olanlardır.

Ahmet Vefik Paşaya medenî cesaretinin dayanağını sormuşlar. «Allaha tevekkülumdür» diye cevap vermiş. Allaha tevekkül eden bir lâhza ümitten mahrum kalmaz. Hiçbir vakit me'yus olmaz ve kötü düşünmez. Ye'sin ölüm, ümit ve cesaretin de



hayat ve muvaffakiyyet olduğunu bilir ve ona dayanırım buyurmuştur.

Biz 93 Harbini kaybettikten sonra Ayastefanos (Yeşilköy) anlaşmasının müzakeresi sırasında, Rus orduları baş kumandanı Grandok Nikola, Sultan Hamidi ziyarete geldiğinde, Dolmabahçe önünde bütün hükümet ve saray erkânı hazır olduğu halde Abdülhamit tarafından karşılanır. Baş kumandan rıhtıma çıkacağı sırada çatanadan bir Rus zabiti atlayarak rıhtıma Rus bayrağını diker. Bunu gören Vefik Paşa, istiklâlimizin nişânesi olan ay yıldızlı bayrağımızın dalgalandığı yerin yanında bir Rus bayrağının dikilmesine tahammül edemiyerek o şişman vücudu ile atlayarak Rus bayrağını dikildiği yerden alır ve kaldırır. Hiçbir şey olmamış gibi yine yerine geçer oturur. Grandok Nikola hiç ses çıkaramaz.

Bu dirayetli vezirin o tarihte ve böyle kritik bir durumda gösterdiği bu cesaret devletin maddî ve manevî şeref ve haysiyetini yükselten şahane bir hareket ve hamaset destanı sayılabilir.

Ahmet Vefik Paşanın diğer bir cesâret örneği de, Paris'te sefir iken üçüncü Napolyonun verdiği bir ziyafette hazır bulunmuş, Napolyon Şam meselesinden dolayı Osmanlı devletine dargın olduğundan bütün davetliler huzurunda Ahmet Vefik Paşaya hitâben: «İmparatorluğunuz çatırdıyor.» diyerek Osmanlı devletinin yıkılacağını kasıt ve işaret edince, Paşa sinirlenerek herkese işittirecek şekilde: «Osmanlı devleti buraya uzaktır. Çatırtıyı işitemezsiniz. Halbuki ben buraya yakın olduğum için Fransa devletinin çatırtısını işitiyorum. O bizimki değil, çatırdayan sizinkidir.» demiş. Toplantıdan çıkınca İngiliz sefiri, paşayı bu cesaretinden dolayı tebrik etmiş. Paşa, İngiliz sefirine: «Bunu ben değil, sen yapacaktın.» diyerek her ikisini de susturmuştur.

Geçmiş tarihimizde böyle dirâyetli vezirler ün ve nam almışlardı. Bu cesaret ve fazilet tişsalî insanların bu hareketleri hiç şüphesiz dinî mefkûre ve millî gurur sayesinde vukua gelmiştir. Peygamberimiz (S.A.V.) derin bir cahiliyet ve sefalet içinde yuvar-

lanmakta olan arapları bu sefalet ve zulmetten kurtarıp büyük bir islâmî medeniyet getirmesi ve zuhurundan yüz sene bile geçmeden dört yüz milyonluk büyük bir kitleyi arkasından koşturması bu emel ve idealin şevk ve sevkiyle olmuştur. İşte bugün Filistin'de «İsrail» devletini kurarak bir vatan, bir lisan ve bir millet vücuda getiren yahudiler dayanağı asırlardanberi Kudüs'te Ağlama Taşının dibinde erkek - kadın, çoluk - çocuk o kurtuluş gününü umarak hıçkırıklarla ağlamışlar, hamursuz bayramların-

da birbirlerini selâmlıyarak: «Gelecek sene Kudüs'te» demek suretiyle ümit ve ideallerini tekrar ve takviye etmişlerdi. İşte nihayet bu ümit ve idealler hakikat oldu. Hem de çok kısa bir zaman içinde bir düzine arap devlet ve milletine karşı ateş saçarak hâkimiyetini ilân ve ispat etti.

Ne yazık ve ne ayıp? Fakat ne yapalım ki, çalışan ve arzı makam eden ona sahip olur. Bütün müslüman devletlere bundan ibret almak düşer.

Allah'ım

Gönülde tufanlar koptuğu anlar,
ALLAHIM hep SANA koşar varlığım!..
Huzuruna dursam diner tufanlar,
Gider yüreğimden gönül darlığım!..

Yarabbi en âciz günlerimde ben
Hep SENİ aradım, SANA güvendim!..
Ruhuma naksettin kudretini SEN,
Kalben SEN'le doldum, hicranı yendim.

Hayatı mânasız bulduğum gündü,
SENİN kudretinden derman aradım!..
Cezbenle ruh dünyam Cennete döndü,
Varlığımı buldum, işe yaradım.

İstemezsen insan nefes alamaz,
Müsaade etmezsen, sıhhat bulamaz,
Ol dersin var olur serapa cihan!..
Olmasın dediğin işe yaramaz.

● HAYRUNNİSA ÇİĞDEM